

Evaluation of the efficiency of influential variables of bromide in students' lives by combined method

Case: Azad University students

Abstract:

The aim of this study was to evaluate the efficiency and effectiveness of variables affecting the life expectancy of Islamic Azad University students in both master's and doctoral courses. In this way, the factors affecting students' life expectancy can be studied and evaluated. For this purpose, the statistical population of this study included all active (studying) master and doctoral students of Islamic Azad University, Science and Research Branch in the four faculties of Management, Humanities, Basic Sciences and Engineering that were studying in this university. 734 students were selected as a sample based on multi-stage cluster sampling method. The present study was performed by combined method. In this way, we first extracted the components of the research using the opinions of experts and then collected data and information through a questionnaire. Factor analysis and Pearson correlation were used for data analysis. According to the results of the research, the life expectancy of doctoral students is at a higher level than that of graduate students. Also, based on the coefficients obtained from Pearson correlation method, perceived individual characteristics by 66%, socialization and socio-economic conditions by 58%, family conditions by 26% and university and governing structure by 30% It affects the life expectancy of students.

Keywords: hope, university, social and economic conditions of society, life expectancy of students

ماهنامه علمی (مقاله علمی-پژوهشی) جامعه‌شناسی سیاسی ایران،

سال پنجم، شماره ده، دی ۱۴۰۱، صص ۸۴۹-۸۶۹

<https://dx.doi.org/10.30510/psi.2022.291813.1866>

بررسی عوامل اثرگذار بر امید به آینده دانشجویان به روش ترکیبی

مورد: دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی

سیمین محمدپور^۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۵/۰۱

مصطفی اجتهادی^۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۷/۰۵

پریوش جعفری^۳

کامران محمدخانی^۴

چکیده

پژوهش حاضر، باهدف ارزیابی کارایی و اثربخشی متغیرهای مؤثر بر امید به آینده دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی در دو دوره کارشناسی ارشد و دکتری انجام شده است. تا از این طریق بتوان عوامل مؤثر بر امید به آینده دانشجویان را مورد مطالعه و ارزیابی قرارداد. برای همین منظور، جامعه آماری این تحقیق، کلیه دانشجویان فعال (مشغول به تحصیل) کارشناسی ارشد و دکتری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات در چهار دانشکده مدیریت، علوم انسانی، علوم پایه و فنی مهندسی را که در این دانشگاه مشغول به تحصیل بودند در بر گرفت. از تعداد کل دانشجویان ۷۳۴ نفر به‌عنوان نمونه و بر اساس روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. پژوهش حاضر با به روش ترکیبی انجام شد. بدین صورت که ابتدا با استفاده از نظرات خبرگان و صاحب‌نظران به استخراج مؤلفه‌های تحقیق اقدام شد و سپس از طریق پرسش‌نامه به جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات اقدام گردید. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از روش تحلیل عاملی و همبستگی پیرسون استفاده شد. بر اساس نتایج حاصل از پژوهش امید به آینده دانشجویان دکتری در سطح بالاتری نسبت به دانشجویان کارشناسی ارشد قرار دارد. دارند. هم چنین بر اساس ضرایب به‌دست‌آمده از روش همبستگی پیرسون ویژگی‌های فردی ادراک شده به میزان ۶۶٪، جامعه‌پذیری و شرایط اقتصادی - اجتماعی به میزان ۵۸٪، شرایط خانوادگی به میزان ۲۶٪ و دانشگاه و ساختار حاکم بر آن به میزان ۳۰٪ بر امید به آینده دانشجویان مؤثر است.

واژگان کلیدی: امیدواری، دانشگاه، شرایط اجتماعی و اقتصادی جامعه، امید به آینده دانشجویان

دانشجوی دکترا مدیریت آموزش عالی دانشکده مدیریت و اقتصاد، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران،^۱

دانشیار دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)،^۲

دانشیار دانشکده مدیریت و اقتصاد، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران،^۳

دانشیار دانشکده مدیریت و اقتصاد، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران،^۴

امید فرایندی است از تفکر راجع به هدف فرد، همراه با انگیزش برای حرکت به سمت هدف (عامل بودن)، و نیز راه‌های رسیدن به آن هدف (راهیابی) است. اگرچه امید یک هیجان نیست اما یک سیستم انگیزشی شناختی پویا است. امید با افزایش امکان دستیابی به هدف دانشجویان را با تمرکز به موفقیت برای فائق آمدن بر مشکلات توانمند می‌سازد (رفرنس). این امر حاکی از یک رابطهٔ بدیهی بین امید به آینده و موفقیت است؛ یعنی همان‌طور که امید به آینده انگیزه تلاش و کسب موفقیت را در فرد به وجود می‌آورد، متقابلاً دستیابی به اهداف و موفقیت‌ها نیز امید به آینده فرد را تقویت می‌کند. امید یک حالت روحی و روانی برانگیزاننده انسان به کار و فعالیت است. به طور طبیعی، امید موجب انگیزه بشر در کارهای اختیاری و مانع ترس از زیان است. امید انسان را به حرکت وا می‌دارد تا به هدف خویش برسد. امید که از معرفت و شناخت حاصل می‌شود، اساس همه تلاش‌های مفید و پرتیر انسانی است. اما در عصر اطلاعات و هزاره سوم علی‌رغم رشد جوامع و صنعتی شدن امور، یکی از مشخصه‌هایی که در رفتار عموم مردم به‌خصوص جوانان وجود دارد، مسئله ضعیف بودن میزان امید به آینده و آینده است؛ لذا، از جمله موضوعات اساسی و مهم که یادآوری آن به افراد به‌خصوص جوانان بسیار ضرورت دارد، موضوع امید و امیدوار بودن به زندگی، حیات و فردای روشن است. درحالی‌که به‌طورقطع این امر روشن است که امید بر افکار و هیجانات و دستاوردهای افراد تأثیر می‌گذارد، متأسفانه، این امر کمتر در کانون توجهات نظری یا بررسی‌های علمی قرار گرفته است.

اسنایدر و همکاران (۱۹۴۴) امید را به‌عنوان حالت انگیزشی مثبتی می‌دانند که بر احساس موفقیت، به‌عنوان عامل فعال (انرژی و هدف‌گرایی) عمل می‌کنند. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که امیدواری واریانس بی‌بدیل برای خوش‌بینی به وجود می‌آورد و می‌تواند کمک خوبی به پیش‌بینی متغیرهای مختلف داشته باشد.

امیدواری، درخواستی است که یک فرد برای آینده خود دارد (کلارک و کیزان، ۲۰۰۲). امید، ادراک افراد را در رابطه با توانایی‌های گسترش راهبردها در جهت رسیدن به هدف نشان می‌دهد.

امید دربردارنده تصورات و توجه افراد به آینده است و با این تصور که احتمال دارد نتایج مثبت حاصل گردد، باعث تلاش فرد می‌شود. هر نوع مفهوم‌سازی از امید، ویژگی‌های چندبعدی، پویایی، آینده‌نگر و فرایند‌نگری آن را منعکس می‌کند.

لازمه پیشرفت تحصیلی برای دانشجویان برخورداری از آرامش و امنیت خاطر در همه زمینه‌های فردی و روانی و اجتماعی است. چالش‌های پیشروی دانشجویان نه‌تنها در زمینه تحصیل دانشجویان بلکه در سایر زمینه‌ها نیز بر چگونگی رشد شخصیت آنان اثر می‌گذارد. موفقیت تحصیلی دانشجویان نیز به عوامل مختلف بستگی دارد که از آن جمله می‌توان به عوامل فردی، اجتماعی، تحصیلی، روان‌شناختی و ... اشاره کرد. بررسی این عوامل و تعیین میزان سهم هرکدام در امید به آینده به تعیین راهکارهایی در جهت شناخت عوامل مؤثر همه جنبه‌های زندگی دانشجویان از جمله موفقیت و افت تحصیلی منجر می‌شود. امید به ما کمک می‌کند تا واقعیت وجودی را آدمی را درک کنیم. به بیان دیگر امید یک ضرورت است؛ اگرچه به‌تنهایی کافی نیست و به‌تنهایی موجب موفقیت نمی‌شود اما بدون آن نیز تلاش‌ها ناکارآمد خواهند بود.

دانشجویان با امید نه تنها قادرند به گونه‌ای مؤثر راه‌های مدبرانه را در طول مسیر شناسایی کنند بلکه آن‌ها اغلب قادرند چندین راه را برای دستیابی به اهدافشان ایجاد کنند و اغلب تمایل داند رویکردهای جدیدی را امتحان کنند. ذکر این نکته ضروری است در میان دانشجویانی که استعداد یکسانی دارند آنچه آن‌ها را از لحاظ موفقیت تحصیلی متمایز می‌کند، امید به آینده است.

با وجود اهمیتی که مفهوم امید به آینده برای جامعه و به خصوص قشر دانشجویان دارد اما تاکنون پژوهشی که به طور همه‌جانبه بتواند به بررسی مؤلفه‌های تأثیرگذار بر امید بپردازد، صورت نگرفته و از این منظر این پژوهش می‌تواند نوآورانه باشد. نتایج این پژوهش می‌تواند راه‌گشای تحقیقات بعدی در این زمینه باشد.

وضعیت امید به آینده دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی، از شرایط کلی جامعه ایران جدا نیست. ضمن اینکه مشاهدات پژوهشگران بیانگر این آن است که در سالیان اخیر به‌ویژه با اوج‌گیری مشکلات اقتصادی و اجتماعی در جامعه، ناامیدی گسترده در بین دانشجویان روند رو به افزایشی را دارد. این نوشتار در صدد آن است تا ابتدا به روش کیفی و با بهره‌گیری از نظریات کارشناسان و صاحب‌نظران به کشف و استخراج مقوله اصلی و تأثیرگذار بر امید به آینده دانشجویان بپردازد و در مرحله بعد با بهره‌گیری از روش کمی به تعاملات فرایندهای ذهنی مشارکت‌کنندگان درباره امید به آینده دست باید.

انتظار می‌رود با استفاده از نتایج این تحقیق تصمیم‌گیران و مسئولان بتوانند به تحلیل مستقلی از وضعیت امید به آینده دانشجویان در بین دانشجویان دانشگاه آزاد دست یابند و برنامه‌های عملی‌تری در این حوزه طراحی، نظارت و اجرا کنند و گام‌های عملی‌تری در راستای شناخت سازوکارهای افزایش امید به آینده دانشجویان به‌عنوان یکی از الزامات توسعه در جامعه بردارند.

باتوجه به تأثیر امید بر تمام ابعاد زندگی انسان از جمله تحصیل و موفقیت یا عدم موفقیت در آن این سؤال در ذهن محقق شکل گرفت که امید به آینده دانشجویان تحت تأثیر چه مؤلفه‌هایی قرار دارند؟ لذا وجود این سؤالات و سؤالات فرعی دیگر در ذهن، محقق را بر آن داشت تا به چنین پژوهشی دست بزند.

بروز احساس ناامیدی و سرخوردگی و عدم انگیزه برای اشتغال در دانشجویان به علت فقدان برنامه‌ریزی علمی در پذیرش دانشجو و عدم توجه به ظرفیت‌های شغلی در جامعه اتفاق خواهد افتاد و هرگونه پژوهش و مطالعه‌ای برای تعیین وضعیت نگرش دانشجویان و میزان امیدواری آنان به آینده شغلی و رشته تحصیلی خود برای پیش‌بینی رفتارهای اجتماعی می‌تواند مثمر ثمر باشد.

یکی از مهم‌ترین اهداف نظام‌های آموزش عالی تعلیم و تربیت، افزایش امید به آینده و تأمین سلامت روان دانشجویان و جوانان است. امید به آینده در بین دانشجویان یعنی اینکه از اهداف تصویری روشن، مثبت، چالشی و قابل دسترسی از آینده جامعه خود در ابعاد گوناگون داشته باشند و آن شور و اشتیاق و انگیزه لازم برای رسیدن به این اهداف در آنان تحقق یابد؛ اما آنچه قابل تأمل است مؤلفه امید به آینده در میان دانشجویان برحسب سن، جنسیت، مقطع و رشته تحصیلی، نوع دانشگاه و... متفاوت است؛ و همچنین امید به آینده در دانشجویان، از امید جامعه به آینده، از چشم‌اندازها، سیاست‌ها و برنامه‌های نظام اجتماعی در خصوص آینده، از سرمایه‌های مادی، انسانی، فرهنگی و اجتماعی در سطح نظام اجتماعی نظام آموزشی و مراکز آموزشی کشور از جمله متن و محتوای برنامه‌های آموزشی و درسی دانشگاه‌ها که از عوامل مؤثر بر امید به آینده در دانشجویان به شمار می‌رود، متأثر می‌شوند.

بی‌شک، مسائل دانشجویان به‌عنوان یکی از اولویت‌های پژوهشی در دانشگاه‌هاست. یکی از این مسائل و موضوعات، امید به آینده در دانشجویان است که مطالعات اندکی در این زمینه انجام شده است؛ و دیگری نقش و اهمیت دانشجویان دانشگاه‌ها در دوران اخیر در گردش و اداره امور جامعه و ایجاد تحولات اساسی (اجتماعی و اقتصادی) در راستای رشد علمی و فرهنگی در کشورهاست که بر همگان روشن است که با حفظ سرمایه جوانان زمینۀ را برای بهره‌مند شدن جامعه از اندیشه، توان ابداع، نوآوری و خلاقیت، ریسک‌پذیری جوانان باید مهیا کرد.

پیشینه پژوهش:

درباره امید و ناامیدی تحقیقات مختلفی در داخل و خارج از ایران انجام شده است که بیشتر پژوهش‌ها پیرامون موضوع امید به آینده به حوزه روان‌شناسی و نقش و اهمیت دین (مذهب) در میزان امید به آینده محدود بودند. حال آنکه به بررسی شرایط و زمینه‌های اجتماعی مؤثر بر امید به آینده کمتر پرداخته شده است؛ بنابراین در این قسمت به پژوهش‌های مرتبط و نزدیک با موضوع تحقیق پرداخته می‌شود.

که به برخی از آن‌ها می‌توان اشاره کرد.

نتایج تحقیق هزارجریبی و صفری شمالی (۱۳۸۸)، نشان داده است که امید اجتماعی بر میزان رضایت افراد از زندگی تأثیر مثبتی و مستقیمی دارد. درعین‌حال امید به آینده فردی بر امید به آینده جامعه لازم و ملزوم یکدیگرند یعنی بر یکدیگر اثر می‌گذارند و از یکدیگر تأثیر می‌پذیرد.

نتایج تحقیق امجدیان (۱۳۸۴)، نشان می‌دهد کسانی که امید به آینده پایینی دارند، بیشتر تحت تأثیر اتفاقات منفی زندگی قرار می‌گیرند. این امر بر اعتماد اجتماعی آنان نیز تأثیر منفی بر جای می‌گذارد.

فرهادی و همکاران (۱۳۸۹)، با تحقیقی که بر روی سالمندان انجام دادند به این نتیجه رسیدند که سلامت روان به همراه باورهای مذهبی و معنوی قوی همراه با امیدواری، منجر به آرامش خاطر و احساسات مثبت کاهش علائم ناخوشایند در زندگی می‌شود.

یافته‌های تحقیق (قریشی، ۱۳۸۸)، حاکی از این مسئله است که افراد با امید به آینده بالاتر روابط بهتر و سالم‌تری با دوستان و خویشاوندان دارند.

یعقوبی و همکاران (۱۳۹۳)، در مقاله‌ای با عنوان بررسی اثربخشی آموزش امید بر سبک‌های اسنادی دانشجویان به این نتیجه دست یافتند که برنامه آموزشی امید باعث افزایش سبک زندگی مثبت (درونی - پایدار - کلی)، در موقعیت‌های مثبت و کاهش سبک اسنادی منفی (بیرونی - ناپایدار - اختصاصی) در موقعیت‌های منفی شده است. پس آموزش امید می‌تواند بر سبک‌های زندگی مؤثر باشد، با توجه به استفاده از این روش آموزشی به منظور تغییر سبک‌های اسنادی منفی به سبک‌های اسنادی مثبت پیشنهاد می‌گردد.

در مطالعات فاولر و کریستالی (۲۰۰۸)، کسانی که به اعتقادات مذهبی پایبند هستند، در قیاس با افرادی فاقد این اعتقادات هستند، هنگام مواجهه با موانع و مشکلات زندگی، دارای روحیه بالاتر عکس‌العمل بهتری بوده‌اند.

گومز و فیشر (۲۰۰۳)، عقیده دارند که امید به آینده باعث می‌شود فرد دارای هویت یکپارچه، رضایت از زندگی، شادابی، احترام، نگرش‌های مثبت، آرامش درونی، هدف و جهت در زندگی باشد.

واسیلیکی (۲۰۱۸)، بیان کرده است که آموزش امید می‌تواند منجر به کاهش افسردگی شود بعد از آن اضطراب، تحصیلات کم و جنسیت متغیرهای تأثیرگذار در امید هستند. او همچنین نشان داده رابطه مستقیم و مثبتی بین امید با درآمد بالا و موقعیت اجتماعی بهتر، وجود دارد.

فلدمن (۲۰۱۵)، بیان می‌کند کسانی که امید بالایی داشتند در مقایسه با کسانی که امید پایین داشتند از اقدامات مقابله‌ای اجتنابی کمتر (مانند کناره‌گیری از جمع، پرهیز از مشکلات)، استفاده می‌کردند.

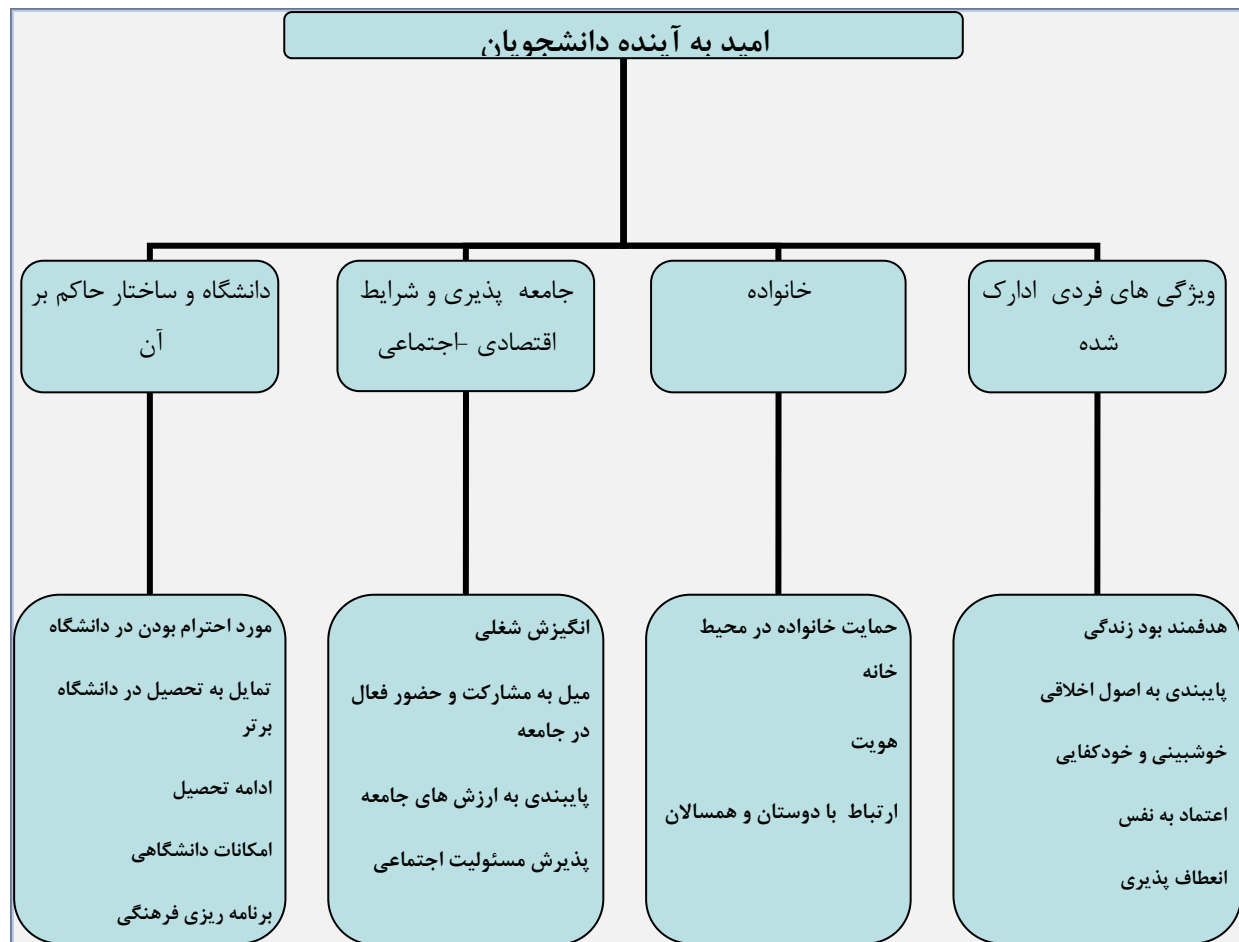
مدل مفهومی پژوهش

اسنایدر و همکارانش (۱۹۹۱)، امید را مجموعه‌ای شناختی می‌دانند که بر احساس موفقیت ناشی از منابع گوناگون (تصمیم‌های هدفمند) و مسیرها (شیوه انتخاب شده برای نیل به اهداف) استوار است. مسیرهای تفکر انعکاس‌دهنده ظرفیت فرد برای دستیابی به اهداف و منابع تفکر هم عبارت‌اند از افکاری که افراد درباره توانایی‌ها و قابلیت‌هایشان برای رسیدن به اهداف تعریف کرده‌اند. شواهد تحقیقاتی زیادی وجود دارد که نشان می‌دهد بین بالابردن میزان امید افراد و موفقیت آن‌ها و سلامت جسمی و روحی و روانی ارتباط وجود دارد (ادیب و همکاران، ۱۳۹۹).

بعد دیگر امیدواری، انسجام اجتماعی است. انسجام اجتماعی به تعامل و ارتباط تنگاتنگ بین فرد و اعضای خانواده و نزدیکان و نیز افراد جامعه اطلاق می‌شود. در این راستا حمایت فرد از سوی خانواده و نزدیکان مطرح می‌گردد. این عامل به‌عنوان پشتوانه‌ای قوی در زمان درگیری فرد با شرایط تنش‌زا شناخته می‌شود که تحمل مشکلات را برای افراد تسهیل می‌کند (عابدیان و همکاران، ۱۳۹۹). تحقیقات بررسی‌ها گویای آن است که داشتن حمایت اجتماعی از جانب خانواده می‌تواند در رضایت و امید به آینده افراد بالاخص دانشجویان تأثیرگذار باشد. بدیهی است همه انسان‌ها در هنگام گرفتاری‌ها به حمایت اطرافیان و خانواده نیاز دارند تا احساس امنیت کنند؛ لذا هر چه احساس حمایت و انسجام اجتماعی از سوی دیگران در دانشجویان بیشتر باشد، میزان امیدواری آنان نیز افزایش می‌یابد.

ولکان و همکاران (۲۰۱۴)، نظریه امید را در روان‌شناسی شغلی به‌صورت امید شغلی توسعه داده‌اند. آن‌ها معتقدند که امید شغلی، عامل مهمی در پیگیری و دستیابی به معنای کاری بوده و یک حالت انگیزشی مثبت است که اهداف مرتبط با کار، عاملیت و گذرگاه دستیابی به آن اهداف است.

یکی دیگر از متغیرهایی که نقش آن در پیش‌بینی امید شغلی مورد بررسی قرار گرفته است موقعیت اجتماعی ادراک شده توسط دانشجو است. ادراک دانشجو از دستیابی به منابع اقتصادی، پرستیژ اجتماعی و قدرت اجتماعی است که به نظر می‌رسد ساختار فرصت‌های یک فرد را شکل می‌دهد (شاگری نیا و همکاران، ۱۳۹۹). باتوجه به آنچه گفته شد عوامل مذکور در ارتباط با امیدواری مدل مفهومی تحقیق بر طبق نظرات خبرگان به شرح شکل ۱ بیان می‌گردد.

پرسش های پژوهش:

- میزان امید به آینده دانشجویان دکتری بالاتر است یا دانشجویان کارشناسی ارشد؟
- کارایی هریک از عوامل تأثیرگذار امید دانشجویان به چه میزان است؟

روش شناسی تحقیق:

تحقیق حاضر، از نوع توصیفی پیمایشی بوده و باتوجه به هدف از نوع کاربردی است که روش جمع آوری اطلاعات به شکل میدانی انجام شده است. از سوی دیگر این تحقیق از منظر نوع متغیرها، تحقیقی ترکیبی است. چرا که شناسایی و استخراج متغیرها با استفاده از تحقیق کیفی صورت پذیرفته و برای مدل سازی آن از شیوه کمی بهره برده است. بدین صورت که ابتدا به صورت کیفی با بهره گیری از نظرات خبرگان و صاحب نظران اقدام به استخراج مؤلفه های تحقیق گردید. هدف پژوهش حاضر ارائه مدلی برای ارتقای امید در دانشجویان در دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران بود. روش نمونه گیری پژوهش حاضر، خوشه ای چندمرحله ای بود. ابتدا دانشجویان دانشکده های فنی و مهندسی، علوم پایه، علوم انسانی و مدیریت در دو مقطع

کارشناسی ارشد و دکتری انتخاب شد و سپس پرسش‌نامه‌ها توزیع گردید. باتوجه به نوع و ماهیت پژوهش حاضر جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار spss نسخه ۲۱ استفاده شد. برای بررسی سؤالات پژوهش از روش تحلیل عاملی اکتشافی و همبستگی پیرسون استفاده شد.

یافته‌های تحقیق

سال اول: مقایسه امید به آینده دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری

نتایج جدول ۱ حاکی از آن است که از بین این خرده مقیاس‌ها، بیشترین میانگین به مقطع دکترا ($M=3/942, SD=0/832$) و کمترین میانگین به مقطع کارشناسی ارشد ($M=3/583, SD=0/971$) اختصاص داشت که گویای تفاوت قابل توجهی است. همچنین میانگین و انحراف معیار نمره کل متغیر امید به آینده در مطالعه حاضر به ترتیب برابر با $3/759$ و $0/906$ بود.

جدول ۱ آماره‌های توصیفی امید به آینده مقاطع تحصیلی

متغیر	تعداد	میانگین ن	انحراف استاندارد	کمترین مقدار	بیشترین مقدار
کارشناسی ارشد	۳۷۳	۳/۵۸۳	۰/۹۷۱	۸۶	۱۹۲
دکترا	۳۶۱	۳/۹۴۲	۰/۸۳۲	۱۰۱	۲۰۱
آمار کل	۷۳۴	۳/۷۵۹	۰/۹۰۶	۸۶	۲۰۱

منبع: یافته‌های پژوهشگر

همانطور که ملاحظه می‌کنیم امید به آینده در دانشجویان دکترا بالاتر از دانشجویان کارشناسی ارشد می‌باشد.

تعیین عوامل اثرگذار بر امید به آینده دانشجویان

۴-۵ تحلیل عاملی اکتشافی (استخراج عوامل)

تحلیل عاملی در زمره روش‌های چندمتغیره است که در آن کلیه متغیرها نسبت به هم وابسته‌اند و مفهوم مدل‌بندی بر اساس متغیرهای مستقل و وابسته در آن صدق نمی‌کند. در ادامه مراحل تحلیل عاملی برای کاهش ابعاد تحقیق صورت گرفته است که همراه با توضیحات مربوطه ارائه می‌گردد.

جدول ۲ آزمون بارتلت و شاخص KMO کفایت نمونه

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	
۰/۸۸۱	
۴۷,۴۴۰/۹۴۸	آماره خی دو
۲,۱۴۵	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معناداری

Bartlett's
Test of
Sphericity

منبع: یافته‌های پژوهشگر

با توجه به اینکه سطح معناداری، کوچکتر از ۰/۰۵ می باشد، فلذا تحلیل عاملی برای شناسایی ساختار، مدل عاملی مناسبی می باشد و فرض شناخته شده بودن ماتریس همبستگی رد می گردد. همچنین مقدار **KMO** برابر با ۰/۸۸۱ می باشد و نزدیک به یک است. در نتیجه نمونه اندازه گیری شده برای مدل تحلیل عاملی کافی می باشد.

جدول ۳ ماتریس چرخیده شده عوامل

۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
-.۱۳۳	.۰۰۳	.۸۳۸	-.۰۴۲	-.۱۳۹	-.۰۳۴	.۱۸۸	.۱۴۹	qu1
.۰۰۱	-.۰۳۴	.۸۸۲	-.۰۴۸	-.۰۵۳	.۰۰۴	.۲۶۷	.۱۷۳	qu2
.۰۹۹	-.۰۳۶	.۸۰۳	.۰۱۲	-.۰۴۶	.۰۰۹	.۴۱۹	.۱۲۵	qu3
.۱۰۹	-.۰۳۰	.۶۵۶	-.۰۵۹	-.۰۰۱	.۰۸۴	.۵۹۸	.۱۵۷	qu4
.۱۴۳	.۰۱۱	.۴۲۱	-.۰۴۲	-.۰۰۸	.۱۰۳	.۸۰۸	.۱۷۷	qu5
.۱۳۵	-.۰۵۸	.۱۸۷	.۰۳۳	-.۰۴۹	.۱۰۴	.۸۸۸	.۲۱۲	qu6
-.۰۲۷	.۰۲۳	.۰۸۰	-.۰۳۵	-.۰۴۰	.۱۰۶	.۸۶۱	.۳۶۲	qu7
-.۱۶۱	.۰۲۴	.۰۶۱	-.۱۰۱	-.۰۰۲	.۱۲۹	.۷۱۶	.۵۰۶	qu8
-.۲۵۸	.۰۳۷	.۰۸۰	-.۰۶۰	-.۰۷۶	.۱۲۵	.۵۷۸	.۶۴۲	qu9
-.۱۳۱	.۰۰۴	.۰۷۵	-.۰۸۷	-.۰۴۷	.۱۳۵	.۴۰۰	.۸۲۸	qu10
.۰۴۹	-.۰۶۴	.۱۷۲	-.۰۷۸	.۰۱۸	.۱۷۰	.۲۵۴	.۸۷۶	qu11
.۳۸۰	-.۰۲۱	.۰۴۹	.۰۰۱	-.۰۸۱	.۲۶۹	.۱۳۸	.۸۱۲	qu12
.۵۱۷	-.۰۲۸	-.۰۱۳	-.۰۳۳	-.۰۹۳	.۵۲۳	.۰۷۷	.۵۸۹	qu13
.۴۳۷	.۰۵۷	.۰۳۶	-.۰۱۸	-.۰۲۴	.۷۳۱	.۱۱۰	.۳۷۶	qu14
.۱۳۸	.۰۱۹	.۰۳۲	.۰۰۵	.۰۳۳	.۸۸۵	.۱۳۶	.۲۲۷	qu15
-.۰۰۴	-.۰۱۰	.۰۵۷	.۰۱۷	.۰۳۶	.۹۱۴	.۱۶۵	.۱۳۳	qu16
-.۱۲۹	.۰۴۴	-.۰۳۷	.۰۶۲	.۰۵۲	.۸۸۵	.۰۴۱	.۰۷۳	qu17
-.۱۸۷	.۰۷۶	-.۰۹۵	.۰۷۲	.۰۵۲	.۸۰۵	-.۰۳۷	.۱۲۳	qu18
-.۱۳۱	.۰۰۴	.۰۷۵	-.۰۸۷	-.۰۴۷	.۸۲۸	.۴۰۰	.۱۳۵	qu19
.۰۴۹	-.۰۶۴	.۱۷۲	-.۰۷۸	.۰۱۸	.۸۷۶	.۲۵۴	.۱۷۰	qu20
.۳۸۰	-.۰۲۱	.۰۴۹	.۰۰۱	-.۰۸۱	.۸۱۲	.۱۳۸	.۲۶۹	qu21
.۰۱۴	.۸۹۵	.۰۴۹	.۰۹۲	.۱۵۷	.۰۴۱	-.۰۱۴	.۰۴۰	qu22
.۰۰۶	.۹۱۳	.۰۳۵	.۰۷۵	.۲۶۱	.۰۳۳	-.۰۱۷	.۰۰۵	qu23
-.۰۵۷	.۸۱۷	-.۰۹۲	.۰۲۱	.۳۸۸	.۰۴۶	.۰۲۹	-.۱۰۶	qu24
.۰۲۴	.۶۵۱	-.۱۵۳	.۰۲۵	.۵۸۰	.۰۵۹	.۰۰۲	-.۱۲۸	qu25

.۰۴۶	.۴۱۱	-.۱۲۸	-.۰۰۱	.۷۴۵	.۰۸۸	.۰۰۲	-.۰۹۹	qu26
-.۰۱۵	.۲۶۱	-.۰۱۹	.۰۸۴	.۸۷۰	.۰۲۹	-.۰۵۱	-.۰۲۲	qu27
-.۰۲۹	.۱۷۶	-.۰۲۳	.۲۴۸	.۸۷۰	.۰۵۸	-.۰۳۱	-.۰۱۸	qu28
.۰۰۵	.۱۰۵	-.۰۲۸	.۳۲۳	.۸۵۶	-.۰۰۸	-.۰۵۳	-.۰۰۷	qu29
-.۰۸۷	.۱۰۹	-.۰۴۷	.۵۱۸	.۷۱۵	-.۰۲۲	-.۰۴۰	-.۰۵۳	qu30
-.۰۹۶	.۰۶۴	-.۰۱۳	.۶۸۵	.۵۲۲	.۰۴۱	-.۱۰۰	-.۰۵۵	qu31
.۰۰۰	.۰۱۷	.۰۰۳	.۸۷۹	.۳۱۰	.۰۷۰	-.۰۸۰	-.۱۱۲	qu32
.۰۷۲	.۰۶۳	-.۰۰۶	.۹۰۳	.۱۷۴	.۰۴۵	-.۰۴۰	-.۰۸۸	qu33
-.۰۱۴	.۰۵۳	-.۰۷۹	.۸۷۲	.۰۸۸	.۰۱۱	.۰۱۸	-.۰۸۵	qu34
.۸۰۸	.۰۱۱	.۴۲۱	-.۰۴۲	-.۰۰۸	.۱۰۳	.۱۴۳	.۱۷۷	qu35
.۸۸۸	-.۰۵۸	.۱۸۷	.۰۳۳	-.۰۴۹	.۱۰۴	.۱۳۵	.۲۱۲	qu36
.۸۶۱	.۰۲۳	.۰۸۰	-.۰۳۵	-.۰۴۰	.۱۰۶	-.۰۲۷	.۳۶۲	qu37
.۷۱۶	.۰۲۴	.۰۶۱	-.۱۰۱	-.۰۰۲	.۱۲۹	-.۱۶۱	.۵۰۶	qu38
-.۲۵۸	.۰۳۷	.۰۸۰	-.۰۶۰	-.۰۷۶	.۱۲۵	.۵۷۸	.۶۴۲	qu39
-.۱۳۱	.۰۰۴	.۰۷۵	-.۰۸۷	-.۰۴۷	.۱۳۵	.۴۰۰	.۸۲۸	qu40
.۰۴۹	-.۰۶۴	.۱۷۲	-.۰۷۸	.۰۱۸	.۱۷۰	.۲۵۴	.۸۷۶	qu41
.۳۸۰	-.۰۲۱	.۰۴۹	.۰۰۱	-.۰۸۱	.۲۶۹	.۱۳۸	.۸۱۲	qu42
.۵۱۷	-.۰۲۸	-.۰۱۳	-.۰۳۳	-.۰۹۳	.۵۲۳	.۰۷۷	.۵۸۹	qu43
.۴۳۷	.۰۵۷	.۰۳۶	-.۰۱۸	-.۰۲۴	.۷۳۱	.۱۱۰	.۳۷۶	qu44
.۱۳۸	.۰۱۹	.۰۳۲	.۰۰۵	.۰۳۳	.۸۸۵	.۱۳۶	.۲۲۷	qu45
-.۰۰۴	-.۰۱۰	.۰۵۷	.۰۱۷	.۰۳۶	.۹۱۴	.۱۶۵	.۱۳۳	qu46

منبع: یافته های پژوهشگر

در جدول فوق، شاهد هستیم که هر یک از سوالات پرسشنامه با کدام عامل بیشترین ارتباط را دارد و بالاترین مقدار در هر ردیف به صورت هایپلایت شده نشان داده شده است. حال با توجه به اینکه هر کدام از سوالات به کدام عامل متصل شده است، میانگین نمرات آن عامل به عنوان متغیرهای جدید تعریف می شود و سپس تحلیل عاملی تأییدی را با ۸ عامل شناسایی شده که توضیح دهنده ۸۶ درصد واریانس کل داده ها هستند، ادامه می دهیم. عوامل استخراج شده به ترتیب سوالات پرسشنامه تحقیق معرفی می شوند

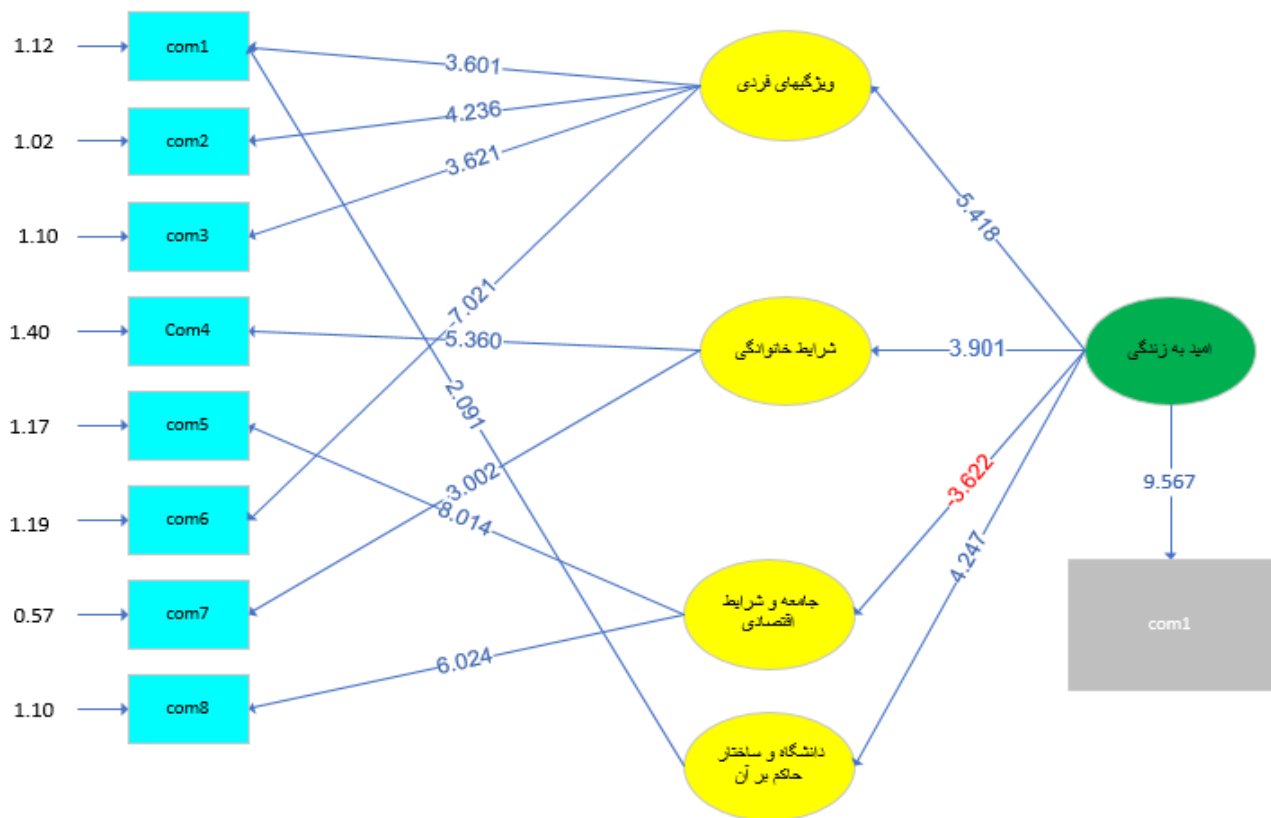
عامل ۶

هدفمندی در زندگی و پایبندی به اصول اخلاقی

نتایج تحلیل اکتشافی مبتنی بر نتایج فوق در نرم افزار لیزرل به شرح ذیل است:

نمودار تحلیل عاملی اکتشافی

منبع: یافته‌های پژوهشگر

بحث و نتیجه‌گیری:

بحث و تفسیر

پژوهش حاضر، باهدف بررسی عوامل تاثیرگذار بر امید در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی انجام شد. بر اساس نتایج به دست آمده از بررسی شاخص‌های پژوهش مجموع عوامل اثرگذار بر وضعیت امید دانشجویان در چهار بعد: جامعه‌پذیری و شرایط اقتصادی - اجتماعی، ویژگی‌های فردی ادراک شده، دانشگاه و ساختار حاکم بر آن شرایط خانوادگی بر وضعیت امید دانشجویان تأثیرگذار است که در این پژوهش، شرایط اجتماعی اقتصادی حاکم بر جامعه را به عنوان عامل عمده در افزایش امید تبیین می‌کنند. بررسی‌ها نشان داد ساختارهای جامعه به عنوان عامل اصلی؛ نقش تعیین‌کننده‌ای در امید دانشجویان دارند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که امید فردی تحت تأثیر امید اجتماعی قرار دارد. به عبارتی دیگر دانشجویانی هستند که امید را به لحاظ فردی تجربه کرده اندام به لحاظ اینکه از نظر امکانات اقتصادی و اجتماعی در سطح پایینی قرار دارند (بضاعت کم امکانات اقتصادی - اجتماعی) این عامل به عنوان مانعی سر راه آنها قرار گرفته است باعث ناامیدی آنان گشته است چراکه ساختارهای جامعه شرایط اقتصادی و اجتماعی حاکم بر آن قدرتمندتر از سایر مؤلفه‌های اثرگذار بر امید عمل می‌کنند.

از طرفی دیگر تقویت توجه به ویژگی‌های شخصیتی فرد در کنار حمایت‌های مادی و معنوی خانواده و ایجاد و اصلاح ساختارهای مناسب و منسجم دانشگاه می‌تواند به‌عنوان مکمل در کنار شرایط اجتماعی اقتصادی حاکم بر جامعه باشد که پیامد این کنش و تعاملات در نهایت به افزایش انگیزه، خوش‌بینی، امیدواری خروج از هر نوع سردرگمی در دانشجویان برای دستیابی به مسیرهای روشن اهدافشان در دانشگاه و زندگی به‌عنوان جامعه‌سازان آینده خواهد انجامید.

ویژگی‌های فردی ادراک شده و کارایی آن در با امید به آینده در دانشجویان

برای بررسی این سوال از همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون استفاده شد. با توجه به نتایج بین ویژگی‌های فردی و امید به آینده دانشجویان ارتباط معنادار وجود دارد. و با افزایش نمره ویژگی‌های فردی، امید به آینده نیز افزایش می‌یابد. و بین دو متغیر همبستگی مثبت وجود دارد. همچنین متغیرهای مرتبط با ویژگی‌های فردی به میزان ۶۶ درصد، پیش‌بینی کننده امید به آینده دانشجویان می‌باشد. نتیجه این بررسی با نتایج پژوهش صفری شالی و طوافی (۱۳۹۷) تحت عنوان «بررسی میزان امید به آینده و عوامل مؤثر قرآن در بین شهروندان تهرانی» که بیان می‌کند ارتباط مثبتی بین «ارضا نیاز»، «احساس عدالت»، «دین‌داری»، «احساس امنیت» نشاط اجتماعی «با میزان امید به آینده همسو می‌باشد. نتیجه این بررسی با نتایج پژوهشی تفکر و همکاران (۲۰۱۳) همسو است. آنها نشان دادند که افراد دارای خوش‌بینی بالا، کمتر به فکر خودکشی یا افکار ناامیدکننده هستند و نیز نتایج پژوهش ممالیک (۲۰۱۳)، با عنوان «ارتباط میان امید، خوش‌بینی، جنسیت و پیشرفت تحصیلی» همسو است. نتایج تحقیقات نوکر و همکاران (۲۰۰۹) نیز نشان داد که بین خوش‌بینی سلامت روانی افراد با امید ارتباط مستقیمی وجود دارند که با این تحقیق همسو است. همچنین یافته تحقیق حاضر مبنی بر رابطه معنادار میان دین‌داری و امید به آینده با یافته‌های تحقیق افشانی و جعفری (۱۳۹۵)، عبدالمی (۱۳۸۸)، علیزاده اقدم (۱۳۹۱) همسو است.

جدول ۴ ضرایب رگرسیون عامل ویژگی‌های فردی ادراک شده

R^2_{adj}	سطح معناداری	t	ضرایب استاندارد	خطای معیار ضرایب غیراستاندارد	ضرایب غیراستاندارد	متغیرهای پیش‌بین
-	۰/۰۰۰۱	۱۳/۹۶	-	۵/۶۴	۷۸/۶۷	عدد ثابت
۰/۶۶	۰/۰۰۰۱	۵/۰۱	۰/۱۵	۰/۱۲	۰/۵۸	هدفمندی در زندگی
	۰/۰۰۰۱	۷/۰۰	۰/۱۸	۰/۰۹	۰/۶۳	خوش‌بینی
	۰/۰۰۰۱	۵/۰۷۷	۰/۲۰	۰/۱۳	۰/۶۶	اعتماد به نفس
	۰/۰۰۰۱	۷/۲۶	۰/۲۶	۰/۱۱	۰/۸۰	تیپ شخصیتی

منبع: یافته‌های پژوهشگر

جامعه‌پذیری و شرایط اقتصادی - اجتماعی و کارایی آن در امید به آینده در دانشجویان

برای بررسی این فرضیه از روش همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون استفاده شد. نتایج نشان داد بین گویه‌های جامعه‌پذیری و شرایط اقتصادی - اجتماعی و امید به آینده دانشجویان رابطه معنادار وجود دارد اما چون همبستگی بین دو متغیر منفی بود رابطه بین دو متغیر نیز منفی است یعنی با تشدید وخامت اوضاع اقتصادی، امید به آینده دانشجویان کاهش می‌یابد و برعکس. همچنین شرایط اقتصادی و اجتماعی به میزان $0/580$ پیش‌بینی‌کننده امید به آینده دانشجویان می‌باشد. نتیجه این یافته با پژوهش مردانی و همکاران (۱۳۹۸) با عنوان "سرمایه اجتماعی و امید به آینده در بین دانشجویان" که به رابطه مثبت و معنادار امید به آینده دانشجویان با ابعاد سرمایه اجتماعی (اعتماد اجتماعی، هنجار اجتماعی، مشارکت اجتماعی) دست یافتند همسود. همچنین پژوهش حاضر هم چنین با تحقیق امیر خان نژاد و صباغ (۱۳۹۵) مبنی بر ارتباط منفی میان بیگانگی اجتماعی و فقر اقتصادی با میزان امید به آینده در دانشجویان و تحقیق اسنایدر و همکارانش (۲۰۰۲) با عنوان «امید و موفقیت تحصیلی در کالج»، همسو است. نتیجه کسب شده در این فرضیه با بقایی و سرابی (۲۰۰۹) که در خصوص "عوامل اجتماعی اقتصادی مؤثر بر هویت دانشجویان" صورت گرفته همسو است. نتایج بررسی آنان نشان داده بود که استفاده از روش‌های مداخله‌ای بیرونی در جهت کاهش امید در بین دانشجویان می‌تواند منجر به بهبود تفکر واگرا در افراد شود.

جدول ۵ ضرایب رگرسیون عامل جامعه‌پذیری

متغیرهای پیش‌بین	ضرایب غیراستاندارد	خطای معیار ضرایب غیراستاندارد	ضرایب استاندارد	t	سطح معناداری	R^2_{adj}
عدد ثابت	۸۱/۱۲۷	۶/۲۳۸	-	۱۳/۰۰۶	۰/۰۰۰۱	-
انگیزش شغلی	-۰/۳۶۲	۰/۰۸۳	۰/۲۸	-۴/۳۶۱	۰/۰۰۰۱	۰/۵۸
میل به مشارکت و حضور فعال در جامعه	۰/۴۶۱	۰/۰۷۴	۰/۲۱	۶/۲۳۰	۰/۰۰۰۱	
پایبندی به ارزش‌های جامعه	-۰/۱۵۲	۰/۰۳۱	۰/۰۸	-۴/۹۰۳	۰/۰۰۰۱	
پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی	-۰/۲۴۱	۰/۱۱	۰/۱۴	-۲/۱۹	۰/۰۳۷۰۰	

منبع: یافته‌های پژوهشگر

شرایط خانوادگی و کارایی آن در امید به آینده در دانشجویان

جهت بررسی این سؤال نیز از روش همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون استفاده شد. نتایج تحلیل نشان داد که بین گویه‌های شرایط خانوادگی و امید به آینده رابطه معنادار برقرار است و همبستگی میان دو متغیر مثبت است یعنی با بالا رفتن نمره گویه‌های شرایط خانوادگی، امید به آینده دانشجویان نیز افزایش می‌یابد و برعکس. همچنین خلاقیت به میزان $0/26$ پیش‌بینی‌کننده عزت نفس می‌باشد. نتیجه این یافته با پژوهش گریبانی (۱۳۹۰) با عنوان "بررسی رابطه امید با دوستان گروه همسالان" که به رابطه معناداری بین میزان امید دانشجویان با استفاده از اوقات فراغت داشتن روابط دوستانه دست یافت همچنین نتایج تحقیق عبداللهی و همکاران (۱۳۹۸) که به بررسی بین متغیرهای، میزان دین‌داری و پایگاه اقتصادی و اجتماعی خانواده که بیشترین سهم را در تبیین میزان امید به آینده داشتند همسو بوده است. پژوهش آشفورث و میل (۲۰۱۲) با عنوان بررسی "رابطه میان سلامت روان و امید به

آینده با میزان معنویت و حمایت‌های خانواده" نیز با یافته‌های این تحقیق و نتایج پژوهش گولداسمیت و مارتلی (۲۰۱۲)، همسو می‌باشد. نتیجه با این پژوهش با یافته‌های جمشیدی، اکبری و مهرگان (۱۳۹۱) و شفیع آبادی واحدی (۱۳۹۱)، همسو است. ابراهیمی، صباغیان و ابوالقاسمی (۱۳۹۰) در تحقیق "بررسی رابطه امید به آینده با موفقیت تحصیلی دانشجویان" به این نتیجه رسیدند که رابطه معناداری بین میزان امید دانشجویان با رشته تحصیلی و عرصه خانوادگی وجود دارد.

جدول ۶ ضرایب رگرسیون عامل شرایط خانوادگی

متغیرهای پیش‌بین	ضرایب غیراستاندارد	خطای معیار ضرایب غیراستاندارد	ضرایب استاندارد	t	سطح معناداری	R^2_{adj}
عدد ثابت	۵۲/۳۸۹	۷/۱۰۲	-	۷/۳۷۶	۰/۰۰۰۱	-
حمایت خانواده	۰/۴۱۱	۰/۰۷۴	۰/۱۴	۵/۵۵۴	۰/۰۰۰۱	۰/۲۶
هویت	۰/۲۹۴	۰/۰۴۱	۰/۱۰	۷/۱۷۱	۰/۰۰۰۱	
ارتباط با دوستان و همسالان	-۰/۲۱۴	۰/۰۶۱	۰/۱۱	۳/۵۰۸	۰/۰۰۰۱	

منبع: یافته‌های پژوهشگر

ساختار حاکم بر دانشگاه و کارایی آن در امید به آینده در دانشجویان جهت بررسی این سال نیز از روش همبستگی پیرسون تحلیل رگرسیون استفاده شد. نتایج تحلیل نشان داد گویه‌های ساختار حاکم بر دانشگاه پیش‌بینی‌کننده امید به آینده دانشجویان هستند که با افزایش این گویه‌ها، امید به آینده دانشجویان افزایش می‌یابد. نتیجه این بررسی با بخشی از پژوهش مالگورزادا و همکاران (۲۰۱۳) که با هدف استفاده از مداخله در کاهش امید به آینده دانشجویان جهت تقویت تفکر واگرا در خلاقیت صورت گرفته بود هماهنگ و همسو است. نتایج بررسی آنان نشان داده بود که استفاده از روش‌های مداخله‌ای جهت کاهش امید به آینده دانشجویان در بین دانشجویان می‌تواند منجر به بهبود در تفکر واگرا در افراد شود. اما به‌طور کلی تأثیر آن معنادار نیست. و نیز با بخشی از پژوهشی که توسط مادوکس و همکاران (۲۰۱۰)، باهدف بررسی اثرات یادگیری‌ها تجربیات بین فرهنگی بر خلاقیت در ایالات متحده انجام شد همسو است. نتایج نشان داد که تجربیات و یادگیری بین فرهنگی باعث تسهیل انعطاف‌پذیری، افزایش آگاهی از ارتباطات و ایجاد تنوع در عملکرد می‌شود. آموزش‌های کاربردی در یک زمینه بین فرهنگی برای تسهیل و افزایش خلاقیت به‌صورت ویژه‌ای مهم است. همچنین شرکت‌کنندگانی که مدت زمانی خارج از کشور زندگی کرده بودند افزایش بیشتری در خلاقیت نشان دادند؛ بنابراین تجربه زندگی کردن در محیط‌های چندفرهنگی و به‌دوراز سوگیری‌ها و امید به آینده دانشجویان بودن منجر به افزایش خلاقیت می‌شود و نیز با بخشی از پژوهشی که توسط هافمن و شوارزوالد^۱ (۱۹۹۲)، باهدف تعدیل اثرات عزت‌نفس بر استفاده از نژادپرستی و جایگاه علمی به‌عنوان

تعدیل‌کننده پذیرش میان‌فردی بر روی ۷۲۲ نفر از دانش‌آموزان دبیرستانی انجام شد. نتایج تحلیل‌ها نشان داد که اولی‌تی برای اهداف آموزشی سطح بالاتر و اصالت نژادی سطح بالا وجود دارد.

جدول ۷ ضرایب رگرسیون عامل ساختار دانشگاه

متغیرهای پیش‌بین	ضرایب غیراستاندارد	خطای معیار ضرایب غیراستاندارد	ضرایب استاندارد	t	سطح معناداری	R^2_{adj}
عدد ثابت	۲۱/۸۲۹	۵/۲۳۶	-	۴/۱۶۹	۰/۰۰۰۱	-
تمایل به تحصیل در دانشگاه‌های برتر	۰/۲۱۶	۰/۰۷۱	۰/۱۹	۳/۰۴۲	۰/۰۰۰۱	۰/۳۰
ادامه تحصیل	۰/۱۴۲	۰/۰۳۱	۰/۱۶	۴/۵۸۱	۰/۰۰۰۱	
محتوای درسی	۰/۳۲۱	۰/۰۶۱	۰/۱۷	۳/۲۶۲	۰/۰۰۰۱	

منبع: یافته‌های پژوهشگر

پیشنهادهای پژوهش

یافته‌های پژوهش حاکی این است که ویژگی‌های فردی ادراک شده تحت تأثیر متغیرهای هدفمند بودن در زندگی، پایبندی به ارزش‌های اخلاقی، خوش‌بینی، اعتماد نفس، خودکفایی، انعطاف‌پذیری، تیپ شخصیتی قرار دارد و متناسب با این یافته‌ها می‌توان پیشنهادها زیر را ارائه داد:

- بهبود توانایی‌های افراد در مراحل اولیه ورود آنها به سیستم آموزش و پرورش
- پرورش مهارت‌های کاربردی، حل مسئله، خلاقیت و... در مرحله قبل از ورود آنها به دانشگاه
- برگزاری دوره‌های آگاه‌سازی و آموزشی برای دانشجویان جهت بالابردن سطح معلومات و توانایی‌های آنان در جهت حل مشکلات و چالش‌های پیشرو.
- مشارکت دانشجویان در تصمیم‌گیری‌ها و نظرخواهی از آنان در جهت بهبود محیط آموزشی و رفاهی و..
- استفاده از دانشجویان برتر به‌عنوان دستیاران آموزشی برخی از اساتید در دانشگاه جهت افزایش انگیزه و کسب تجربه.
- حمایت از گروه‌های دانشجویی و فعالیت آنها در قالب انجمن‌های مذهبی - علمی - کارگاهی و نشریات\
- بهبود اعتماد اجتماعی در بین دانشجویان اساتید دانشگاه
- تقویت مهارت‌های ارتباطی کلامی دانشجویان در قالب کلاس‌ها و آموزش‌های فرهنگی
- مشارکت دانشجویان در پروژه‌های ملی و کارفرمایی
- انجام مسابقات مفید با محوریت دانشجویان
- تشویق دانشجویان به شرکت در مراسم و اعیاد مذهبی.

یافته‌های پژوهش حاکی این است که جامعه‌پذیری و شرایط اقتصادی - اجتماعی تحت تأثیر متغیرهای:

انگیزش شغلی، مشارکت فعال در جامعه و عدالت اجتماعی، پابندی به ارزش‌های جامعه و پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی می‌باشد که متناظر با آن می‌توان پیشنهادات زیر را ارائه داد:

- پذیرش دانشجویان بر مبنای نیازهای بازار کار و اهداف توسعه کشور ایجاد فرصت‌های کاری بیشتر به منظور جذب دانش‌آموختگان برای ورود به این بازار در جهت افزایش امنیت اجتماعی شغلی بالارفتن میزان امید.
- وجود ابزارها نهادی نظارتی بر تصحیح عمل حاکمان و مسئولان برای ایجاد عدالت اجتماعی اصلاح بازار کار در جامعه در جهت افزایش ضریب اطمینان افراد
- افزایش منابع امیدواری در دانشجویان مرد (شغل رضایت اقتصادی) و زن (سلامتی خانواده فرزندان) در جامعه
- قانونمند کردن میزان پذیرش دانشجو توسط وزارت علوم تحقیقات
- افزایش تسهیلات خوداشتغالی کارآفرینی به دانش‌آموختگان برای بالابردن اعتماد نفس و خوش‌بینی در بین دانشجویان
- برگزاری فعالیت‌های فرهنگی در قالب جشن‌ها و مراسمات بانشاط
- تشکیل کمیته‌هایی از سوی مسئولین برای بررسی موانع و مسائل مشکلات اقتصادی اجتماعی پیشروی دانشجویان برای افزایش انگیزه و امید در آنان.

یافته‌های پژوهش حاکی این است خانواده حمایت‌های آن تحت تأثیر متغیرهای:

حمایت خانواده در محیط خانه، ارتباط با دوستان همسالان و هویت قرار دارد که در راستای آن می‌توان پیشنهادهای زیر را ارائه داد:

- برگزاری کلاس‌های آموزش کسب مهارت‌های زندگی از طریق صداوسیما، فضاهای مجازی برای خانواده.
- اتخاذ تصمیم برای چگونگی پرکردن اوقات فراغت جوانان توسط آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها بر اساس علائق نیازهای آنان
- آموزش خانواده‌ها برای هویت‌بخشی چگونگی ایجاد روابط دوستانه با فرزندان در جهت حمایت و تشویق استعدادها و آنان در هر زمینه‌ای که بدان علاقمندند
- توجه به بهزیستی معنوی خانواده‌ها که باعث می‌شود فرد دارای هویت یکپارچه، رضایت، شادی، احترام، نگرش‌های مثبت، آرامش درونی، رسیدن به هدف و خودشکوفایی فرد در جامعه باشد.
- ایجاد بیشتر مراکز ارائه خدمات مشاوره‌ای برای همه اعضای خانواده دسترسی آسان به این مراکز با کمترین هزینه.
- تهیه پخش برنامه‌های شاد مفرح جذاب از طریق صداوسیما جهت گرده جمع شدن اعضای خانواده دور شدن از فضای مجازی.

یافته‌های پژوهش حاکی این است که دانشگاه و ساختار حاکم بر آن تحت تأثیر متغیرهای:

مورد احترام بودن در دانشگاه، تمایل به تحصیل در دانشگاه‌های برتر، ادامه تحصیل بر اساس نیاز بازار کار، امکانات دانشگاهی (تکنولوژی آموزشی، پروژه‌های تحقیقاتی و اساتیدبانگیزه و...)، برنامه‌ریزی‌های فرهنگی، برنامه‌ریزی صحیح علمی در محتوای درسی و تاکید بر آموزش‌های کاربردی می‌باشد و در راستای بهبود شرایط می‌توان پیشنهادهای کاربردی زیر را ارائه داد:

- ایجاد یک برنامه آموزشی تقاضا - محور در دانشگاه‌ها تاکید بر آموزش‌های کاربردی به جای آموزش‌های نظری به‌منظور آموزش مهارت‌های موردنیاز بازار کار و صنعت.
- اعطای مدارک معتبر در مقابل کار تحقیقاتی دانشجویان در صنعت
- سوق دادن پروژه‌های دانشجویی در جهت حل مشکلات کشور و مواردی که منجر به خروجی و ابداع و اختراع و نوآوری شود و تشویق حمایت‌های مالی از این پروژه‌ها.
- بالابردن امکانات نرم‌افزاری، سخت‌افزاری و رفاهی دانشگاه
- تشویق و حمایت دانشجویان در راه‌اندازی تشکلهای دانشجویی در جهت اجرای برنامه‌های اجتماعی - فرهنگی و فعالیت‌های فوق‌برنامه در قالب کار در تیم‌های کوچک به‌منظور توسعه مهارت‌های آمادگی شغلی عمومی و زندگی.
- فراهم نمودن بستر لازم توسط دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی جهت ارتباط هرچه بیشتر مراکز آموزشی با بازار کار به‌منظور آگاهی از کمبودهای موجود در دانش‌آموختگان در خصوص کسب مهارت‌های موردنیاز بازار کار و ارتقا و پرورش آنها در برنامه‌های آموزشی دانشگاه و استفاده از ظرفیت‌های بازار کار در فرصت‌های یادگیری دانشجویان در نظر گرفتن واحدهایی برای کارآموزی
- تأسیس و راه‌اندازی دفاتر خدمات مشاوره شغلی در دانشگاه‌ها
- ایجاد مراکز امیدآفرینی افزایش خدمات مشاوره‌ای به دانشجویان در دانشگاه‌ها
- افزایش انگیزه اساتید در دانشگاه‌ها که خود باید منشأ امید در دانشجو دانشگاه باشند توجه به تأثیر متقابلی که بین دانشجویان و اساتید باید وجود داشته باشد.

محدودیت‌های پژوهش

- محدودیت دسترسی به دانشگاه و دانشجویان جهت تهیه و تکمیل پرسش‌نامه‌ها به دلیل شیوع ویروس کرونا.
- طولانی بودن سؤالات پرسش‌نامه‌ها و احتمال عدم پاسخگویی دقیق دانشجویان
- محدود شدن نتایج پژوهش به مقاطع کارشناسی ارشد و دکترا و لزوم احتیاط در تعمیم نتایج
- عدم مداخله عواملی مانند وضعیت تأهل، جنسیت و سن در نتایج سؤالات پژوهش
- عدم تمایل برخی از دانشجویان برای مشارکت در تکمیل پرسش‌نامه به دلیل حساسیت موضوع.
- متغیرهای متعددی بر امید دانشجویان تأثیر دارد. هرچند سعی محقق بر این بوده است که موارد متعددی در نظر گرفته شود باین حال کنترل همه متغیرها از عهده پژوهشگر خارج می‌باشد.
- جامعه پژوهش دانشجویان دانشگاه آزادشهر تهران می‌باشند. مسلماً کیفیت زندگی و امید در سایر مناطق کشور باتوجه به امکانات رفاهی و سطح معیشت با هم تفاوت دارد؛ بنابراین در خصوص تعمیم نتایج پژوهش با سایر واحدها موارد مذکور باید لحاظ گردد.

پیشنهادها برای پژوهش‌های آتی

- پیشنهاد می‌گردد در راستای مطالعه دقیق‌تر و جامع‌تر، می‌توان متغیرهای دیگری علاوه بر متغیرهای پژوهش حاضر در تحقیقات آینده مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد.

منابع

- پیشنهاد می‌گردد در تحقیقات آینده وضعیت امید به آینده دانشجویان دانشگاه‌های سطح کشور با یکدیگر مقایسه شود.
- پیشنهاد می‌گردد علاوه بر جامعه تحقیق حاضر (دانشگاه آزاد)، دانشگاه‌های دیگر از جمله دانشگاه‌های دولتی و پیام‌نور نیز موزد بررسی و مطالعه قرار گیرند.
- پیشنهاد می‌گردد متغیرهای مورد بررسی تحقیق حاضر جهت تعمیم نتایج، در سطحی فراتر از دانشکده مورد بررسی و مطالعه قرار گیرند.

۱. ادیب و همکاران (۱۳۹۹)، تبیین امیدواری دانشجویان بر اساس سبک‌های مقابله‌ای و معنا در زندگی، مجله پژوهش پرستاری ایران، جلد ۱۵، شماره ۵، صص ۸-۱.
۲. ارجمند نیا، علی‌اکبر؛ خانجانی، مهدی؛ محمودی، مریم (۱۳۹۱). امید و امیدواری: نظریه‌ها، مفاهیم و روش‌های ارتقا در جوانان و دانشجویان، تهران: وزارت علوم تحقیقات و فناوری، معاونت فرهنگی و اجتماعی، دفتر برنامه ریزی اجتماعی و مطالعات فرهنگی.
۳. ایرج شاکری نیاف وحید خوش رو، منصوره آقایی (۱۳۹۹)، بررسی رابطه شادکامی و امید به آینده با بهزیستی روانشناختی در دانشجویان دانشگاه پیام نورششمین همایش ملی پژوهش‌های نوین در حوزه علوم انسانی، اقتصاد و حسابداری ایران.
۴. پرچم، اعظم؛ فاتحی زاده، مریم و محققان، زهرا (۱۳۹۲)، «ابعاد سه گانه نظریه امید اسنایدر و تطبیق آن با دیدگاه قرآن کریم»، دوفصلنامه علمی- پژوهشی تحقیقات علوم قرآن و حدیث دانشگاه الزهراء، شماره ۱: ۲۹-۱.
۵. جعفری، زینب (۱۳۹۴)، «امید به آینده و عوامل مرتبط با آن در بین دانشجویان دانشگاه یزد»، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد.
۶. چوپروش زاده، آزاده؛ احمدی اردکانی، زهرا و خادم الحسینی اردکانی، نجمه (۱۳۹۷). بررسی اثر بخشی امید درمانی بر شادکامی و کیفیت زندگی زنان سالمند مقیم در خانه سالمندان مجد شهرستان اردکان. سالمندشناسی، ۲ (۴)، ۳۶-۴۴.
۷. زارعی، سلمان و فولادوند، خدیجه (۱۳۹۸). بررسی نقش واسطه‌ای امید در رابطه بین خود شفقت ورزی با رضایت از زندگی؛ یک مطالعه غیرمداخله‌ای. مجله پژوهش سلامت، ۴ (۳)، ۱۵۹-۱۶۷.
۸. سبزواری، محمدابراهیم؛ کرامتی، معصومه و نسیمی، سیدعقیل (۱۳۹۸). همبستگی بین جهت‌گیری مذهبی و امید به آینده با رضایت از زندگی. سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت، ۳ (۲)، ۹۱-۹۷.

۹. کبری، بهمن؛ فدایی شاهخالی، صغری و قاسمی جوینه، رضا (۱۳۹۸). تحلیل کانونی رابطه بین دینداری، امید و خوشبینی با معنا در زندگی و کیفیت زندگی در بیماران دچار ضایعه نخاعی. دین و سلامت، ۷(۱)، ۱۱-۱۹.
۱۰. کرمانی، زهرا، خداپناهی، محمدکریم و حیدری، محمود (۱۳۹۰). «ویژگی روان‌سنجی مقیاس امید اسنایدر»، فصلنامه روانشناسی کاربردی، سال ۵، شماره ۳(۱۹)، ۷-۲۳.
۱۱. گیتی قریشی، اشرف السادات (۱۳۸۸)، «سطح امیدواری در دانشجویان سال اول و سال آخر رشته روان‌شناسی»، اندیشه و رفتار، شماره ۱۲: ۴۵-۵۵.
۱۲. لوی، پرویز؛ رستمی، خلیل؛ فدایی نائینی، علیرضا؛ محمدنیا، حسین؛ رسولزاده، بهزاد (۱۳۸۶)، «بررسی عوامل مؤثر در کاهش انگیزه تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اردبیل»، مجله علمی سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران، شماره ۱: ۵۳-۵۸.
۱۳. مولایی یساولی، مهدی؛ قنبری، زهرا؛ مولایی یساولی، هادی و خواجوی، داریوش (۱۳۹۸). تبیین مدل ساختاری کیفیت زندگی دانشجویان بر اساس ترکیب بدنی، اضطراب اجتماعی اندام و سلامت روان. دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی، ۲۰(۴)، ۷۹-۸۸.
۱۴. مهسا عابدیان، علی اکبر ثمری، علی اصغر سیلانیان طوسی (۱۳۹۹)، بررسی نقش میانجی امید به آینده در رابطه بین جهت‌گیری مذهبی و کیفیت زندگی دانشجویان دانشگاه خیام مشهد.
۱۵. هزار جریبی، جعفر و پروانه آستین فشان (۱۳۸۸)، «بررسی عوامل تاثیرگذار بر نشاط اجتماعی (با تاکید بر استان تهران)»، فصلنامه جامعه‌شناسی کاربردی، سال بیستم، شماره پیاپی ۳۳، شماره اول، بهار، صص ۱۴۶-۱۱۹.
۱۶. یعقوبی؛ ابوالقاسم، فروتن بقا؛ پریسا، محقق؛ حسین (۱۳۹۳)، بررسی اثر بخشی آموزش امید بر سبک‌های اسنادی دانشجویان، فصلنامه مطالعات روان‌شناسی بالینی، شماره ۱۷، سال پنجم.
- ۱۷.
۱۸. Fowler, J. H., Christakis, N. A. (2008). Dynamic Spread of Happiness in a Large Social Network: Longitudinal Analysis Over 20 Year in the Framingham Heart Study. *British Medical Journal*, 337-338.
۱۹. Frederickson, B. L. (2009) Positivity: Ground Breaking Research Reveals How to Embrace the Hidden Strength of Positive Emotions, Overcome Negativity and Thrive. New York: Grown Publishing.

۲۰. Leny G. Gadiana university of Sto. Tomas & Adonis P. David Philippine Normal university. (2015). " Rasch Analysis of the Locus-of-Hope Scale". Vol.6.
۲۱. Shehni Yaillagh, M (2011). "Reliability and Validity of the Hope Scale in the Iranian Students, Shahid Chamran University, Ahvaz, Iran. *J. Life Sci. Biomed.* 2(4): 125-128, 2012.
۲۲. Frederickson, B. L. (2009) Positivity: Ground Breaking Research Reveals How to Embrace the Hidden Strength of Positive Emotions, Overcome Negativity and Thrive. New York: Grown Publishing
۲۳. Vasiliki Yotsidi, Aggeliki Pagoulatou, Theodoros Kyriazos, Anastassios Stalikas. (2018). The Role of Hope in Academic and Work Environments: An Integrative Literature Review. *Psychology*, 2018, 9, 385-402
۲۴. Feldman, B. D. & Kubota, M. (2015). Hope, self-efficacy, optimism and academic achievement: Distinguishing constructs of specificity in predicting college grade-point average. *Learning Individual Differences*, 37(1), 321-327
۲۵. Aydin, B., Volkan, S.S., & Sahin, M. (2014). Parental acceptance/involvement, self-esteem academic achievement: The role of hope as a mediator Cumhuriyet. *International Journal of Education*, 3(4), 37-48. Retrieved from ERIC Documents

Evaluation of the efficiency of influential variables of bromide in students' lives by
combined method

Case: Azad University students